

**МОДЕЛЬ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МЕНЕДЖМЕНТУ
ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

У статті розкрито проблему формування готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційної професійної діяльності; представлено модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом; визначено цільовий, змістово-операційний, результативний блоки моделі; розкрито сутність компонентів готовності магістрів до інноваційного управління закладом освіти; розглянуто зміст, принципи, організаційно-педагогічні умови, форми та методи професійної підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного керівництва загальноосвітнім навчальним закладом; виділено критерії та показники готовності майбутніх керівників закладів освіти до інноваційного менеджменту; проаналізовано загальні положення фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційної діяльності; обґрунтовано науково-методичні рекомендації щодо реалізації певних організаційно-педагогічних умов у процес професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: менеджер освіти, модель, моделювання, інновація, управління, інноваційне управління, методика.

Постановка проблеми. З огляду на реалії сьогодення важливим для України є прискорений інноваційний розвиток, який полягає у створенні необхідних умов для оновлення внутрішньошкільного управління та сприяє подальшому удосконаленню навчально-виховного процесу фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління. Обґрунтування закономірностей та концептуальних положень підготовки управлінців нової генерації передбачає розробку моделі фахової підготовки

магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблему моделювання підготовки до майбутньої професійної діяльності досліджено у наукових працях В.І. Андреева, В.Є.Береки, Д.М. Григор'єва, Б.С. Динамова, Н.В. Кузьміної, В.Я. Лифшиц, М.М. Нечаєва, Є.М. Павлютенкова, С.О. Сисоєвої, В.О. Сластьоніна, М.М. Таланчука, Д.В. Чернилевського та ін.

Мета статті – висвітлити модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури, присвяченої вивченню методології та методики науково-педагогічних досліджень, ми виокремили основні підходи до визначення поняття „модель”. М.М. Окса підкреслює, що „під моделлю розуміють уявну або матеріальну систему, яка, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, може замінити його так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт” [8, с. 69].

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що модель (від лат. *modulus*-зразок) – примірник, який є умовним образом (зображення, схема) якогось об'єкта, що зберігає зовнішню схожість і пропорції частин при певній схематизації та умовності засобів зображення [4, с. 213].

Ми поділяємо думку Г.О. Можейко про те, що у широкому трактуванні термін „моделювання” визначає загальний аспект пізнавального процесу. Тому для того щоб пізнати об'єкт необхідно змоделювати його [7, с. 20].

Процес моделювання розглядається як ефективний засіб пізнання. Зазначимо, що моделювання припускає наявність: об'єкта дослідження; дослідника, перед яким поставлені конкретні завдання; моделі, яка створена для одержання інформації про об'єкт [9, с. 305].

В.С. Пікельна підкреслює, що моделювання збільшує культуру мислення керівників, значно покращує ефективність управлінського рішення, дозволяє не

лише в цілісності уявити систему управління, але більш конкретно визначати проблеми керівництва в загальноосвітньому навчальному закладі [10].

Аналіз моделювання як методу дослідження дає підстави Л.В. Васильченко стверджувати, що даний метод має певні переваги в порівнянні з іншими методами, зокрема такі: „спрощення” реального об’єкту для того, щоб працювати з головними для науковця параметрами та характеристиками; зменшення чи збільшення за його допомогою реального об’єкта; побудови ідеальних (закритих) моделей, що в свою чергу дозволяє зекономити час і ресурси [3, с. 43].

Характеризуючи модель розвитку педагогічної діяльності, науковці перш за все виділяють у ній основу, з якою взаємопов’язані всі її складові. У свою чергу основа моделі являє собою розвиток педагогом способів, що забезпечують досягнення результату.

На основі науково-теоретичного аналізу праць визначних учених стосовно специфіки управлінської діяльності керівників закладів освіти, ми розробили модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом (рис. 1). Представлена в роботі модель є цілеспрямованою та цілісною, розкриває мету, завдання, зміст, принципи, організаційно-педагогічні умови, форми та методи підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління. Створена нами модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом інтегрує в собі три взаємопов’язані блоки: цільовий, змістово-операційний та результативний. Наголосимо, що цільовий блок складається з мети та завдань; змістово-операційний – принципів, змісту, організаційно-педагогічних умов, форм та методів підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління освітньою установою; результативний – показників та результату.

Таким чином, зазначена модель дає можливість визначити основні компоненти процесу підготовки майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів, виокремити інтегративні зв’язки між ними,

охарактеризувати педагогічні прийоми для досягнення запланованого результату.

Для розуміння сутності розробленої нами моделі розглянемо зміст її складових. Перш за все зазначимо, що метою педагогічного процесу вищезазначеної моделі є формування готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом. Досягнення зазначеної мети реалізується через поступове вирішення взаємозалежних між собою завдань: формування мотиваційно-цільового компонента; формування когнітивного компонента; формування операційно-діяльнісного компонента; формування рефлексивно-оцінювального компонента.

Мотиваційно-цільовий компонент визначається системою мотивів інноваційної управлінської діяльності та наявністю основної мети професійної підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного керівництва. Необхідно зауважити, що головним завданням освіти є формування когнітивного компонента, який визначається системою знань, які необхідні для ефективного та якісного інноваційного управління. Операційно-діяльнісний компонент відображає методику оцінювання рівня знань магістрів менеджменту освіти з інноваційного керівництва. Наголосимо, що операційно-діяльнісний компонент характеризується ефективністю професійної діяльності та реалізацією на практиці знань і вмінь з інноваційного менеджменту.

Слід зазначити, що рефлексивно-оцінювальний компонент готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління передбачає здійснення оцінювання та самоаналізу професійної діяльності; впровадження головних завдань самореалізації майбутніх фахівців; виявлення проблем в процесі впровадження інноваційного менеджменту.

Фахова підготовка магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом відбуватиметься відповідно до логіки цільового, змістово-операційного та результативного етапів педагогічного процесу. Досягнення мети та вирішення задекларованих завдань

забезпечується змістово-операційним блоком, який інтегрує в собі принципи, зміст, організаційно-педагогічні умови, форми та методи підготовки магістрів менеджменту освіти.

Відповідно до розробленої моделі, основними принципами підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів визначені загальнопедагогічні та специфічні. В основу представленої моделі покладені такі загальнопедагогічні принципи: науковості; систематичності і послідовності; доступності; цілеспрямованості; оптимального поєднання всіх форм організації навчального процесу; зв'язку з життям; свідомості і активності магістрантів; наочності; міцності знань, умінь та навичок; індивідуального підходу; гармонізації процесу навчання; мотивації; розвивального навчання; єдності педагогічних вимог; комплексного та ціннісного підходів; єдності свідомості і поведінки; виховання особистості в колективі; позитивного наслідування; практичної спрямованості; зв'язку лекційної та позалекційної навчально-виховної роботи зі студентами; керівної ролі викладача, кафедри у вузівському навчанні.

До специфічних принципів фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом відносяться: принцип інноваційності та відкритості; принцип раціонального поєднання традиційного та інноваційного в управлінні.

З урахуванням теоретичних основ дослідження та визначеного нами реального стану підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом особливу увагу потрібно приділити змістовій складовій вищезазначеної моделі. Загалом, зміст підготовки майбутніх керівників закладів освіти до інноваційного керівництва базується на основі навчальних програм для магістрів спеціальності 8. 18010020 „Управління навчальним закладом”. У змістовій складовій моделі фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом основним акцентом має бути: засвоєння системи базових знань зі спецкурсу „Науково-методичні основи

інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом”;

формування системи професійних умінь та навичок з інноваційного керівництва; розвиток професійних якостей менеджера освіти.

Отже, формування готовності магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління складається з поетапного виконання сукупності взаємопов’язаних процедур, які сприяють підвищенню рівня професійної майстерності. Вчені Л.І. Даниленко, В.Ф. Паламарчук зазначають, що перехід держави на модель інноваційного розвитку характеризується вагомими змінами в усіх галузях суспільства, зокрема і в освіті. Ми поділяємо думку науковців про те, що у цьому складному процесі особливе місце належить змісту освіти, який, в свою чергу, визначається ядром навчально-виховного процесу в усіх галузях освіти [5, с. 16].

Узагальнюючи вищевикладене можна зробити висновок, що впровадження зазначеного у моделі змісту навчання сприятиме підвищенню у магістрів менеджменту освіти рівня знань, умінь та навичок в галузі інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

У нашому дослідженні вдосконалення підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом відбуватиметься за рахунок виокремлених у моделі організаційно-педагогічних умов. Ми погоджуємося з думкою О.В. Артеменко про те, що чим краще будуть підготовлені та впроваджені умови, тим кращі результати можна очікувати в професійній діяльності як викладача, так і майбутнього фахівця [2, с. 70]. У ході дослідження виявлено, що реалізація змісту та організаційно-педагогічних умов фахової підготовки майбутніх керівників навчальних закладів пов’язана із використанням на практиці нормативно визначених для вищого навчального закладу форм та методів.

Враховуючи багатоаспектний підхід до проблеми підготовки магістрів менеджменту освіти зазначимо, що для опанування навичками інноваційного керівництва необхідно використовувати такі форми організації навчального процесу, як: навчальні заняття; самостійна робота; магістерська практика;

контрольні заходи. Проведений нами аналіз наукової літератури свідчить про те, що сьогодні існує потреба в проведенні лекції-бесіди та лекції-полілога з аудиторією. При їхньому застосуванні можна використовувати більш активні форми семінарів, такі як: брифінг, авторський семінар, „круглий стіл”, конференція, диспут, „мозковий штурм” [6, с. 27]. І.О. Акентьєва зазначає: „Вимоги сучасної освіти орієнтують на всебічний розвиток майбутнього фахівця, його професійну підготовку, а також на розвиток творчих, комунікативних здібностей та вміння будувати міжособистісні відносини, здатність брати на себе відповідальність. Це зумовлює пошук та широке впровадження нових ефективних методів навчання, методик, переорієнтацію ролі суб’єктів навчання, підходів, пріоритетів у навчально-виховному процесі ” [1, с.12]. Аналізуючи вищевикладений матеріал зазначимо, що для формування готовності магістрів менеджменту освіти до здійснення інноваційного управління необхідним є сполучення різних форм та методів навчання, проведення спеціально організованих семінарів, круглих столів, майстер-класів та тренінгів.

Наступним блоком моделі фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління ЗНЗ, як правило, є результативний. У нашому дослідженні до даного блоку моделі обрані критерії мотивації, когнітивності, діяльності та рефлексії у відповідності до визначених компонентів структури готовності майбутніх керівників закладів освіти до інноваційного управління.

Висновки. Таким чином, підготовка майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до впровадження інноваційного управління є багатограним процесом, передбачає оволодіння основами інноваційного менеджменту та забезпечує здійснення менеджерами освіти інноваційної професійної діяльності. Як висновок відмітимо, що впровадження розробленої дає змогу підвищити рівень готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Рис. 1. Модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом

Література

1. Акентьєва І. О. Класифікація методів навчання у ВНЗ / І. О. Акентьєва // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя. – 2008. – Вип. 50. – С. 12 – 16.
2. Артеменко О. В. Педагогічні умови розвитку професійної успішності майбутнього вчителя – філолога / О. В. Артеменко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 24 (77). – С. 65 – 71.
3. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л.В. Васильченко. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176 с. – (Б – ка журн. „Управління школою ”; Вип. 3 (51)).
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Даниленко Л. Зміст післядипломної освіти в інноваційному полі перетворень / Л. Даниленко, В. Паламарчук // Післядипломна освіта в Україні. – 2008. – № 1. – С. 16 – 22.
6. Кислов А. Г. Образование педагога: приоритеты и условия / А. Г. Кислов, Е.В. Плотникова, Л. А. Савельева. – Екатеринбург: Центр «Учебная книга», 2001. – 68 с.
7. Можейко Г. О. Директору про моделювання закладу освіти / Г.О. Можейко // Управління школою. – 2006. – № 14 (134). – С. 20 – 25.
8. Окса М. М. Методологія і методика науково-педагогічних досліджень: навчальний посібник / М. М. Окса. – Мелітополь, 2005. – 164 с.
9. Отрошко Т. В. Моделювання як специфічний засіб і форма наукового пізнання / Т. В. Отрошко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. / редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя. – 2008. – Вип. 50. – 434 с.

10. Пікельна В. С. Управління школою. У 2 ч. / В. С. Пікельна. – Х.: Вид. гр. «Основа», 2004. – Ч. 1. – 112 с.

Меркулова Н. В.

МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ
МЕНЕДЖМЕНТА ОБРАЗОВАНИЯ К ИННОВАЦИОННОМУ УПРАВЛЕНИЮ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ УЧЕБНЫМ ЗАВЕДЕНИЕМ

В статье раскрыта проблема формирования готовности магистров менеджмента образования к инновационной профессиональной деятельности; представлена модель профессиональной подготовки магистров менеджмента образования к инновационному управлению общеобразовательным учебным заведением; определены целевой, содержательно-операционный, результативный блоки модели; раскрыта сущность компонентов готовности магистров к инновационному управлению учебным заведением; рассмотрены содержание, принципы, организационно-педагогические условия, формы и методы профессиональной подготовки магистров менеджмента образования к инновационному руководству общеобразовательным учебным заведением; определены критерии и показатели готовности будущих руководителей учебных заведений к инновационному менеджменту; проанализированы общие положения профессиональной подготовки магистров менеджмента образования к инновационной деятельности; обоснованы научно-методические рекомендации в сфере реализации определенных организационно-педагогических условий в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов.

Ключевые слова: менеджер образования, модель, моделирование, инновация, управление, инновационное управление, методика.

Merkulova N.V.

MODEL OF PROFESSIONAL TRAINING THE MASTERS IN MANAGEMENT
OF FORMATION THE INNOVATIVE MANAGEMENT IN GENERAL
EDUCATION INSTITUTIONS

The article considers the problem of the formation the readiness masters of education management to the innovative professional activity; presents the model of professional training the masters in management of formation the innovative management of educational institution; defined the target, content - operational, effective blocks of the model; the essence of the components of readiness to masters of innovative management education institution; the content, principles, pedagogical conditions, forms and methods of professional training to masters of education management, innovation management comprehensive school; criteria and indicators of readiness of future managers of educational institutions to innovation management; the General provisions of the professional training the masters in management education to innovation activity; the scientific - methodical recommendations on the implementation the certain pedagogical conditions in the process of professional training future specialists.

Theoretical - methodological analysis of scientific papers gave an opportunity to clarify the basic concepts of the problems and to analyze the process of preparation the masters of management for innovative management in secondary schools. The article states that the problems of professional training for future managers of educational institutions to innovation management is a very important national problem. Based on the analysis of works of prominent scientists, we theoretically substantiated model of professional training the masters in management for formation innovative management in secondary school. This model takes into account the continuous updating of the training managers in educational institutions; to shape the content of training on the basis of innovative orientation; creation of a system of continuous professional self-realization.

Keywords: education Manager, model, modeling, innovation, management, innovation management, methodology.